2. A IGREXA ROMÁNICA DE ALPERIZ (LALIN)

Antonio Presas

1. SITUACION

A igrexa románica de Alperiz está situada ao Leste do lugar de Alperiz, aldea que pertence á parroquia de Santa María de Parada desde o arranxo docesano de 1891. Daquela quedou suprimida a San Pedro de Alperiz como anexa de San Lourenzo de Muimenta.

2. HISTORIA

Non se teñen atopado documentos referentes a súa fundación pero, no Tumbo de Santa María de Oseira (Arquivo Histórico Nacional) aparece unha relación de varias iglesias que, xuntamente con Alperiz, donan en testamento, no ano 1247, unha parte do seu territorio ao mosteiro de Oseira (".. *et eclesia Sancti Petri de Alperiz*"). Esta referencia ven a indicarnos que a mediados do século XIII xa existía esta igrexa.

3. DESCRICION

Templo de **estilo románico**, de pequenas dimensións (*modelo rural románico*), parcialmente modificado trala ampliación que se realizou no ano 1846, ao substituir o ábside primitivo por outro moderno, alongando considerablemente a nave. O novo ábside ten o ancho da nave e na súa construcción aproveitáronse os sillares do antigo,

segundo se pode apreciar nas numeracións que aparecen marcadas na cara exterior do templo. Desde o punto de vista constructivo aprecianse notables diferencias entre a construcción antiga e a moderna, especialmente polo lado meridional, ao empregar sillares de diferentes tamaños que rompen a liña das filas

A **fachada occidental** remata nunha espadana moderna (1846) permanecendo o resto da mesma inalterada. A porta principal remata nun arco lixeiramente apuntado formado por dous pares de dovelas de diferente tamaño. As dovelas exteriores, aplanadas e con decoración en axedrezado, conectan cos sillares da fachada e as interiores están molduradas. O tímpano, de aspecto practicamente liso, apoiado sobre dúas mochetas e construído nunha soa peza está coronado por un arco de reforzo. Polos laterais atópanse dúas columnas rematadas en capiteis entregos (forman parte da parede), con decoración vexetal, empotrados no muro e servindo de soporte ao arco.

No **muro meridional** atópase unha porta sen arquivoltas e cun lintel semellante ao tímpano da porta principal, sostido por dúas mochetas. A cornixa ou aleiro está sostida por canzorros (cabeza das vigas que sobresae no exterior) e algúns deles están decorados con cabezas humanas. A existencia de dous soportes empotrados na parede fai supoñer que, adosado a este muro de solaina, debeu existir un alpendre (aleiro sainte).

O **muro norte** presenta unha saeteira cara a parte central e tamén está rematado por 12 canzorros con diversas decoracións, algunhas delas dentadas.

A **nave** tiña catro saeteiras, unha en cada muro, para a súa ventilación e no seu interior os muros están encalados. Na cabeceira da nave primitiva atópase o arco triunfal formado por dúas arquivoltas. A arquivolta exterior descansa sobre dúas columnas rematadas en capiteis decorados con tres grandes follas con bolas no envés. Arredor da nave houbo un banco de pedra que na actualidade quedou enrasado coas lousas do pavimento. Ao traspasar a porta principal existe unha pequena tribuna de madeira que permitía aumentar a cabida de persoas en cerimonias multitudinarias.

En resume. A forma do tímpano, o tipo de aleiro, o apuntamento do arco e as decoracións vexetais indican que se trata dun edificio tardío de finais do século XII ou comezos do XIII.

BIBLIOGRAFIA

BANGO TORVISO, ISIDRO GONZALO (1979): *Arquitectura Románica en Pontevedra*. Fundación Pedro Barrié de la Maza.

VÁZQUEZ CRESPO, A. e GONZÁLEZ ALÉN, D. (1997): *A Comarca do Deza*. Servizo de Publicacións de Deputación Provincial de Pontevedra.

FIGURAS

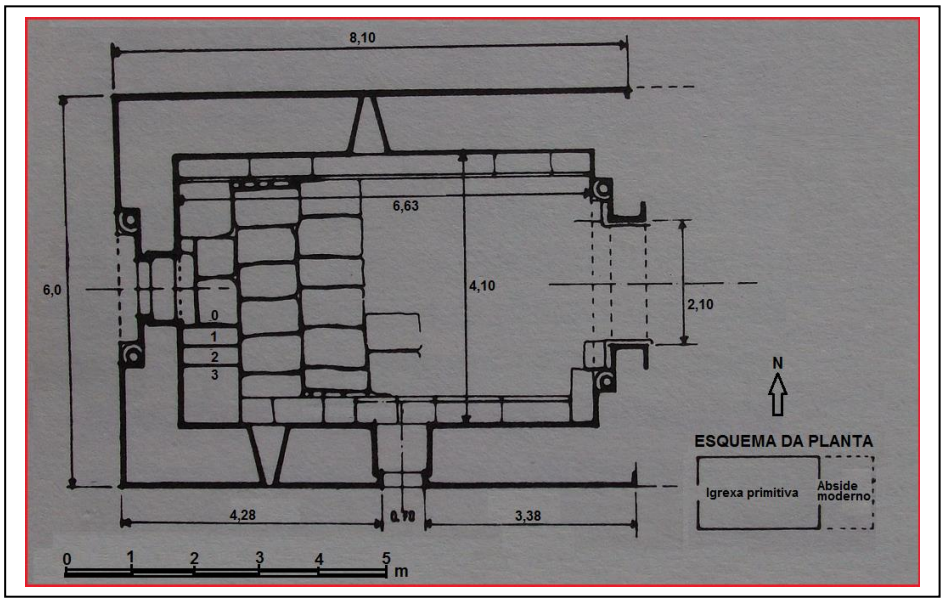

2.1-Planta da igrexa románica de Alperiz coas principais medidas da estructura primitiva

2.2- Vista de conxunto tomada no camiño que vai desde o fondo da aldea ata o templo.

2.3- Porta principal de acceso ao templo situada na fachada. Nótese a característica reducción do vano aberto na fachada mediante unha porta de tamaño moito menor e cun tímpano que fai a función de dintel.

2.4- Espadana moderna construída no ano 1846

2.5- Destalle dun capitel entrego na porta principal decorado follas tipo palmeira

2.6- Canzorro do muro lateral de solaina decorado cunha cabeza humana

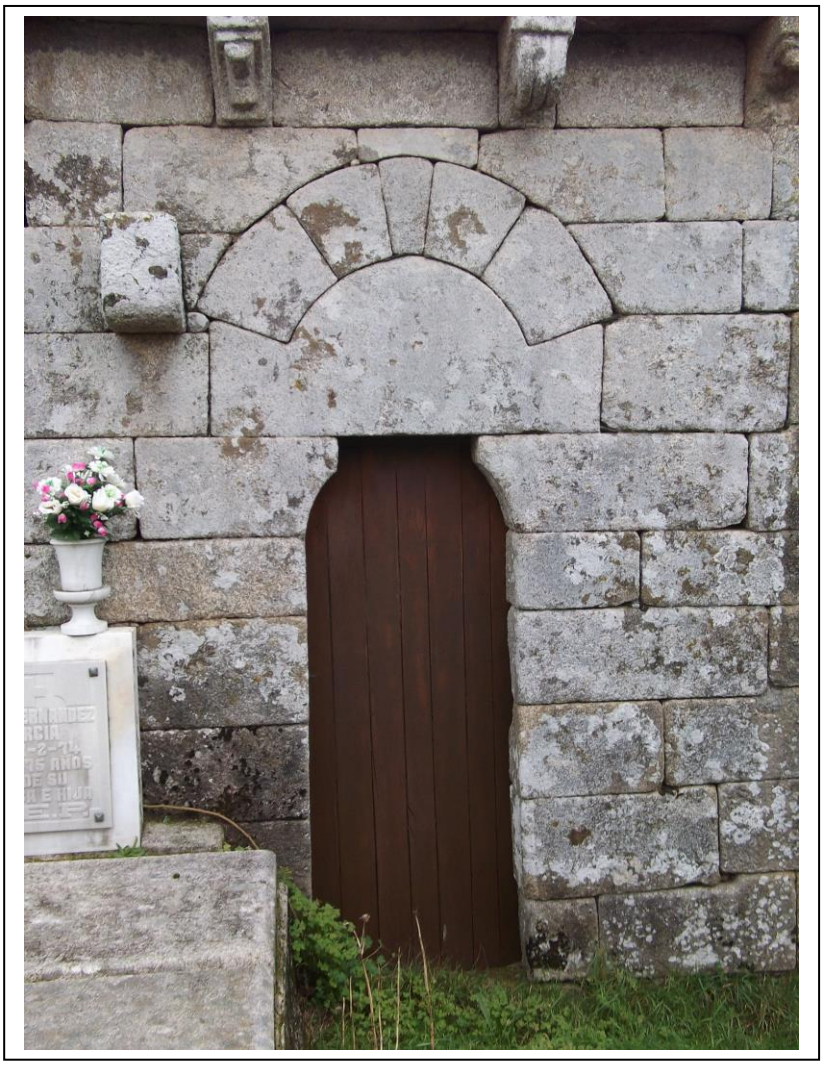

2.7- Porta lateral, secundaria, situada no muro lateral de solaina. Esta porta reproduce o modelo da situada na fachada.

2.8- Ampliación do templo a mediados do século XIX cando Alperiz era parroquia independente

2.9- Marcas pintadas nos sillares do ábside para a súa correcta colocación nos traballos de ampliación do templo.

2.10- Canzorros do muro lateral setentrional

2.11- Placa dun enterramento de primeira liña, empotrada na fachada do templo

2.12- Cabeceira ou ábside do templo vista desde o Leste. Nótese a gran diferencia constructiva do muro da igrexa e o do cerre do atrio (terceira fase).